

Brabcová, Romana (2011): *Herunterladen oder downloaden?* – Ein Beitrag zur Analyse der morphosyntaktischen Integration einiger ausgewählter Anglizismen ins Deutsche. ÚGS FF UK Praha, 61 stran + přílohy

Posudek bakalářské práce
Vít Dovalil, Ph.D.

Předkládaná bakalářská práce se zabývá průzkumem užití jednoho komplexního slovesa v němčině – anglicismu *downloaden* – zaměřeným na morfosyntaktické vlastnosti. Z nich nejdůležitější je problém odlučitelnosti či neodlučitelnosti prefixu *down*. Z výzkumného hlediska jde o relevantní problém, který lze demonstrovat analogicky i na jiných slovesech anglického původu do němčiny integrovaných, jak autorka sama na závěr své práce poznamenává.

Při globálním pohledu je práce cenná především konkrétními empirickými zjištěními, která nevycházejí pouze z elektronických korpusů. Vyzdvihnout je potřeba autorčinu snahu o zjištění postojů rodilých mluvčích k tomuto problému, a to jak cestou dotazníkovou, tak simulováním spontánní situace na chatu, na kterou není dotazovaná osoba připravována resp. do které na rozdíl od navození výzkumné situace u dotazníků není deformována. Z metodologického hlediska je tedy rozhodně správné, že se autorka věnovala diverzifikaci zdrojů dat. Jejich vzájemný poměr mohl být možná spíše opačný, tj. spontánní situace jako základ a dotazníkový průzkum jako doplněk. Ne zcela v pořádku je, že při vyvíjení dotazníku nebyla provedena pilotní studie, na jejímž základě by autorka ukázala, v čem původní koncept dotazníku zdokonalila. Potýkáme se tu např. s obtížným problémem toho, jak si výzkumník může být jistý, že dotazované osoby rozumějí otázkám právě v intencích výzkumu a že může s daty nakládat právě podle svých úmyslů.

Výstavba práce je v zásadě logická, jen kapitoly věnované právě metodologii, sběru dat a jejich vyhodnocování mohly být jako takové podány zřetelněji. V tomto kontextu nepůsobí kapitola o konceptuální psanosti a mluvenosti zcela ústrojně – autorka zřejmě váhala, kam tuto pasáž zařadit, což se nakonec projevilo i v tom, že se jako kapitola X ocitla mezi kapitolami VI a VII (a to jak v obsahu, tak ve vlastním textu práce). Návaznost mezi kapitolou VI a pasáží o konceptuální mluvenosti/psanosti příliš pečlivě propracována není. Protože se k obsahu není třeba jinak dále vyjadřovat, zaměřím se na několik podrobnějších otázek.

Přínosná a velmi zajímavá je pasáž týkající se automatických oprav textových editorů. Tyto poznatky jsou obvykle zcela opomíjeny a je rozhodně záslužné, že je autorka ve své práci uvádí.

Na rozdíl od předchozího však argumentace výskytem prostého infinitivu I *downloaden* např. na str. 51 a 52 k základní výzkumné otázce v zásadě nijak nesměřuje. Že se taková forma vyskytuje, není pro morfosyntax tohoto slovesa relevantní, spíše snad jen lexikálně.

Na několika místech autorka při práci s daty neodděluje jazyk-objekt a metajazyk: Internetové diskuse o problému ne/odlučitelnosti *down* (např. na str. 53) by byly samostatným (a nepochybně velmi cenným) zdrojem metajazykových dat o zacházení rodilých mluvčích s tímto evidentním jazykovým problémem. To se v komentáři právě takto mohlo explicitně objevit. V této souvislosti (oddělení jazyka-objektu a metajazyka) je příklad na str. 54 dole třeba interpretovat jinak, než jak je v práci použit.

Ne zcela jasné je zařazování slovesa *downloaden* k pravidelné či smíšené konjugaci na str. 33 v kontextu příkladů (1) až (4) na téže straně nahoře. Může být préteritum či participium II od tohoto slovesa tvořeno nepravidelně? Míšení čeho s čím je tu myšleno?

Za formální nedostatek lze pokládat psaní příjmení W. Oesterreichera (nepíše se s „Ö“, nýbrž právě „Oe“). A pokud již autorka používá jeho (a Kochovy) výzkumy ústící k diferenciaci mezi konceptuální a mediální mluveností a psaností – což je zcela v pořádku – pak by se dalo očekávat, že právě jejich texty budou v práci citovány a zařazeny do seznamu literatury. Toto je z formálního respektive „řemeslného“ hlediska pro tvorbu samostatného odborného textu poměrně závažný nedostatek.

Z jazykového hlediska se práce napsána celkem čtivě a v této oblasti autorka svou kompetenci prokázala. Jen na okraj budiž podotknuto, že participium II od *handhaben* zní *gehandhabt* (str. 57).

Práci navzdory výše uvedeným kritickým poznámkám doporučuji k obhajobě a do diskuse navrhuji kromě výše zmíněných otázek tyto okruhy:

Mohla by autorka formulovat na základě svého výzkumu konkrétní doporučení pro nerodilé mluvčí, jak by se sloveso *downloaden* z morfosyntaktického úhlu pohledu v němčině mělo používat?

Jaké je místo konceptuální mluvenosti a psanosti v autorčině práci a pro dosažení jakého cíle autorka tento koncept používá?

A v čem spočívá rozdíl mezi jazykem-objektem a metajazykem?

V Praze den 3. června 2011

Vít Dovalil, Ph.D.